

SLOVO NA ÚVOD

Rok utiekol ako voda a je tu ďalšie, v poradí už desiate číslo obľúbeného zborníka *Prekladateľské listy*, v ktorom sa jeho tvorcovia Marián Kabát a Lucia Podlucská usilujú priniesť čitateľom zaujímavé nové výskumy študentov, začínajúcich či skúsenejších prekladateľov, tlmočníkov a teoretikov prekladu. Keďže za svojich úctyhodných desať rokov si zborník získal široký okruh priaznivcov a čitateľov, verím, že vďaka finančnej podpore Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, organizačnej podpore Literárneho fondu a nezištnej ochote jeho tvorcov nás ešte nejaký ten rok bude obohacovať a inšpirovať.

Rok 2020 sa niesol v znamení veľkých spoločenských zmien, ktoré sa nás všetkých viac či menej dotkli. Pandémia zastavila organizáciu spoločenských podujatí, konferencií či dokonca promócií, štátnic alebo obyčajných prednášok a cvičení. Ktorý študent by si bol pred rokom pomyslel, že mu semináre či dokonca niektorí vyučujúci budú tak chýbať? Ani my vyučujúci sme si neuviedomovali, aká nenahraditeľná je interakcia na hodinách či osobná komunikácia s kolegami a všetko sme brali ako samozrejmosť. Spomíname na časy, keď sme sa len rozhodovali, či sa stihneme na konferenciu prihlásiť aj s príspevkom, a nemuseli sme premýšľať nad tým, či sa vôbec nejaká koná a či nám účasť na nej neohrozí zdravie.

Tento rok Vám preto ešte radostnejšie predkladám deväť podnetných príspevkov, ktoré sa aj napriek obmedzeniam podarilo editorom zozbierať. Šesť prác pochádza z pera študentov, doktorandov a absolventov z Univerzity Komenského v Bratislave, dve z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a jedna z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Po dva príspevky sú venované tlmočeniu a umeleckému prekladu. V prvej tlmočnickej štúdií popisuje Lucia Podlucská experiment, v ktorom sa usiluje overiť, či existuje korelácia medzi pamäťou a skúsenostným komplexom a či môžeme vyhlásiť, že skúsenostný komplex pozitívne ovplyvňuje výkon pracovnej pamäte v úvodných fázach tlmočenia. V druhej sa Pavol Šveda pokúša navrhnúť nový model tlmočenia s prihliadnutím na širší kontext komunikačnej situácie, a preto ho nazýva kontextuálny model.

Keďže z dôvodu časovej úspory nastáva rozpor medzi teóriou a praxou, či východiskový text dopredu čítať celý, usiluje sa Martina Smáková v príspevku zistiť, či a aký vplyv má predprekladová recepcia na výsledné preložené dielo z hľadiska času a vhodnosti riešení prekladateľských problémov. Ivana Staviarska sa v nad-

vážnosti na výskum Ľudmily Adamovej (Pánisovej) usiluje zmapovať preklad slovenskej literatúry za obdobie 2014 – 2019 a zistiť, do akých jazykov sa prekladá najviac.

Zvyšné príspevky sa zaoberajú doposiaľ čiastočne alebo úplne opomínaným typom a oblastiam prekladu. V prvom predkladá Lukáš Bendík zaujímavú pilotnú sondáž o aktuálnom stave komentovaného prekladu v záverečných prácach na Slovensku. Dominika Litviaková sa zamerala na preklad písomných informácií pre užívateľov liekov a jeho základné špecifiká. V ďalšom príspevku sa Veronika Litviková zaoberá vlastnosťami termínov, princípmi ich tvorby a následne pomocou teoretických východísk analyzuje sedem vybraných termínov z oblasti lokalizácie softvéru. Ďalšia práca Mateja Martinkoviča sa pokúša objasniť, čo je to sociologický obrat a približuje dva pohľady na tento fenomén v translatologickom výskume – z pera A. Chestermana a M. Wolfovej. Diana Pavlíková sa venuje porovnaniu humánneho a strojového prekladu terminológie a usiluje sa zistiť, do akej miery dokáže Prekladač Google pomôcť pri preklade terminológie v štyroch oblastiach odborného prekladu.

Podobne ako minulý rok aj v tomto čísle uverejňujeme dva rozhovory. V prvom nahliadame do tajov práce audiovizuálneho prekladateľa očami Lucie Paulínyovej, ktorej zaniehanie pre tento typ prekladu cítiť z každej odpovede. V závere ponúka začínajúcim audiovizuálnym prekladateľom pár užitočných rád a odporúčaní zo svojich pracovných skúseností. V druhom rozhovore Emília Andrejová, ktorá vedie kanceláriu Generálneho riaditeľstva pre preklad, približuje, ako vyzerá práca prekladateľa pre európske inštitúcie, čím je tento preklad špecifický, a nezabudla spomenúť ani niekoľko odporúčaní, ako si začínajúci prekladatelia či študenti môžu túto prácu vyskúšať.

Rok 2020 priniesol veľa zmien aj do fungovania Literárneho fondu. Keďže sa zrušilo povinné odvádzanie dvoch percent z príjmov, ostáva, žiaľ, otáznka jeho ďalšia existencia, a tak aj organizovanie Prekladateľskej univerziády. Uvidíme, čo prinesie rok 2021, a pevne veríme, že víťazné práce z tejto súťaže neuvverejňujeme naposledy.

V sekcii umeleckého prekladu prišlo v 25. ročníku Prekladateľskej univerziády do súbehu 27 súťažných prác, teda o jednu viac než vlani. Z toho bola drvivá väčšina, až 23 prác, z anglického jazyka, dve práce boli z ruského jazyka a po jednej práci z fínskeho a zo španielskeho jazyka. Univerzity boli z hľadiska počtu prihlásených zastúpené takto: trinásť prác sa prihlásilo z Univerzity Mateja Bela, dvanásť prác z Univerzity Komenského a dve práce z Prešovskej univerzity. Verejné kolo sa pre pandemickú situáciu nekonalo. Porota ocenila šesť prekladov, ktoré v zborníku uverejňujeme. V sekcii teória a kritika prekladu prišli do súbehu len dve práce, z ktorých jedna bola finančne ocenená a porota jej udelila druhé miesto. Zaradili sme ju medzi štúdie.

Do sekcie odborného prekladu prišlo v roku 2020 trinásť súťažných prác, teda oproti minulému roku takmer dvojnásobok. Štyri preklady boli z anglického jazyka, po tri z ruského a nemeckého jazyka, dve zo španielskeho jazyka a jeden z talianskeho jazyka. Osem prác pochádza z Univerzity Komenského, po dve práce z Univerzity Mateja Bela a Univerzity Konštantína Filozofa a jedna práca z Prešovskej univerzity. Verejné kolo sa takisto nekonalo a v zborníku uverejňujeme šesť víťazných prekladov.

Určite sa všetci zhodneme, že rok 2020 bol iný než predchádzajúce. Priniesol nám veľa zmien, odlúčenosť, online štátnice, ba dokonca dopyšľavé nemysliteľné online promócie. Hoci sme však fyzicky izolovaní, mentálne byť nemusíme. Všetkých nás predsa spája láska k prekladu, k materinskej reči, zaniatenosť pre translatologický výskum či kvalitné tlmočenie. Verím, že pri čítaní *Prekladateľských listov* si budeme aspoň na chvíľku znova blízko.

Lucia Paulínyová